

КРЕАТИВНІСТЬ ЯК СКЛАДНИК ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОЗДАТНОГО ФАХІВЦЯ/ПЕДАГОГА В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Кулик О.Д.

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди

У статті проаналізовано сутність понять «творчість» і «креативність». Креативність розглянуто як потенційний ресурс розвитку конкурентоздатності майбутніх педагогів у системі професійної освіти. З'ясовано, що тільки той викладач вищої школи, який готує студента до життя і професійної самореалізації в стрімко змінюваних умовах, може виховати конкурентоздатного фахівця, але для цього він сам має бути креативним, мислити поза межами стереотипів і шаблонів. Автор доводить, що креативність є обов'язковим складником конкурентоздатності фахівця/педагога в системі професійної освіти, оскільки без нього людина залишається «на узбіччі», поза межами конкурентної боротьби.

Ключові слова: освітня парадигма, творчість, креативність, конкурентоздатність, фахівець, педагог, система професійної освіти.

Постановка проблеми. Сучасна професійна освіта характеризується взаємодією і співіснуванням чотирьох освітніх парадигм: когнітивно-інформаційної (її ще називають «традиційною», «знаннєвою», «інформаційно-знаннєвою», «знаннє-орієнтованою»), особистісної, культурологічної і компетентнісної.

Когнітивно-інформаційна парадигма освіти орієнтована на накопичення максимальної кількості знань, умінь і навичок; інформаційне забезпечення; розвиток особистості розглядається як «другорядний продукт» навчальної діяльності.

Особистісна парадигма орієнтована на сприйняття особистості як складної самоорганізованої системи, унікальної і неповторної; увага зміщується з власне інформаційного забезпечення на створення умов для самовизначення й саморозвитку особистості.

Культурологічна парадигма орієнтована на сприйняття особистістю соціальної реальності як одночасного і суперечливого сусідства безлічі тенденцій соціокультурного розвитку. Мета такої освітньої стратегії – навчити людину здійснювати усвідомлений вибір найбільш близької їй тенденції, у межах якої вона захоче і зможе конструктивно працювати.

Компетентнісна парадигма ґрунтується на принципі підпорядкування знань умінням і практичній необхідності, тобто спрямована на посилення практичної орієнтації освіти; увага зміщується на підготовку людини компетентної та мобільної, яка не просто має певну суму знань, а володіє способами та технологіями їхнього застосування.

Як бачимо, сучасні освітні парадигми, принаймні три з них (особистісна, культурологічна й компетентнісна), стимулюють народження креативу. Креативний підхід – обов'язкова умова педагогічного процесу, об'єктивна професійна потреба діяльності педагога, у зв'язку з чим виникає необхідність підготовки педагогів в системі університетської освіти до креативної педагогічної діяльності, домінантою якої є вміння працювати в умовах вибору педагогічної позиції, технології, посібників, змісту й форм навчання.

Креативність – необхідний складник професійного становлення й одна з умов самореаліза-

ції педагога будь-якого профілю, тому підготовка креативного педагога – одне з найважливіших завдань освіти.

Проблему креативності не можна назвати малодослідженою. До неї неодноразово зверталися зарубіжні й вітчизняні науковці в галузі психології й педагогіки, та, незважаючи на це, креативність залишилася загадкою, а нині, як влучно зазначає С. Михида, «рівень нашого незнання проблеми креативності значно зріс» [8, с. 214].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналітичний огляд наукової літератури засвідчив, що проблема розвитку креативної особистості знайшла відображення в психолого-педагогічних дослідженнях Б. Ананьєва, Т. Барішевої, Д. Богоявленської, О. Виготського, Н. Вишнякової, Н. Кузьміної, Я. Пономарьова, В. Теплова та ін.

З початку ХХІ століття наукові студії, що досліджували коло проблем, пов'язаних із феноменом креативності, значно розширилися, зокрема:

- місце креативності в структурі творчого потенціалу особистості досліджували О. Антонова, Р. Белоусова, Л. Булка, Т. Гончарук, І. Кукуленко-Лук'янець та ін.;

- зв'язок креативності з особистісними якостями індивіда студіювали Ф. Баррон, Д. Ерк, О. Грек та ін.;

- вплив креативності на вияв емоцій і поведінку вивчали Л. Малімон, С. Устименко та ін.;

- параметри креативного освітнього середовища аналізували В. Дружинін, А. Коваленко, В. Моляко, Є. Шестернінов та ін.;

- креативність як чинник професійної успішності досліджували О. Куцевол, Ю. Манилюк, К. Розова, О. Харцій, Н. Черноусенко та ін.;

- креативні стратегії розробляли А. Джулер, Б. Дрюніані, М. Ковриженко;

- теорії і технології креативного навчання О. Хуторської та ін.

Це лише незначна частина проблем та пошуків їхнього вирішення. Креативність пов'язана з різними аспектами людської особистості, тому потребує подальшого вивчення.

Виокремлення невирішених аспектів проблеми. У віці 17-18 років у людини починають з'являтися «паростки» креативності, професійно-педагогічної спрямованості, потреби професійної

самоактуалізації. Одне із завдань вищої школи – навчити студента структурувати ці «паростки», надати їм організовані форми, адже без усвідомлення власної креативності конкурентоздатним у своїй професії не може бути жодний фахівець.

Мета нашого дослідження – визначити специфіку креативності, розглянути її як потенційний ресурс розвитку конкурентоздатності майбутніх педагогів у галузі професійної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Насамперед з'ясуємо значення понять «творчість» і «креативність». Початково вони ототожнювалися (подекуди й у сучасних дослідженнях спостерігаємо їхню взаємозаміну), нині ж семантично залишаються досить близькими, але мають низку відмінностей.

Узагальнивши думки науковців щодо трактування вищезазначених понять (не претендуючи на вичерпне висвітлення всіх варіантів інтерпретації), окреслимо їхню сутність.

Творчість – це діяльність особистості, створення чогось нового (види творчості: наукова, військова, технічна, образотворча, ігрова, управлінська, літературна, навчальна, ситуаційна, музична, побутова, комунікативна).

Креативність – це здатність до продукування нових ідей; створення нового з того, що вже є; вирішення проблем абсолютно новим неординарним способом; відмова від стереотипного мислення; гнучкість і оригінальність; схильність до аналізу й синтезу; здатність інтуїтивно відчувати правильний напрям думки; уміння генерувати значну кількість ідей.

Відмінності між творчістю й креативністю можна відобразити в таблиці.

Відмінності між творчістю і креативністю

Творчість	Креативність
<ul style="list-style-type: none"> – не має прагматичної мети; – спонтанна; – мотивується «миттю натхнення» автора; – оцінюється, критикується кінцевий «продукт» творчості 	<ul style="list-style-type: none"> – орієнтована на прагматичну мету; – має певний алгоритм дій; – орієнтована на певну аудиторію; – критично оцінюється до початку реалізації ідеї.

Тобто, творчість – це самовираження, що не обмежується ні за яких умов, а креативність – здатність вирішувати незвичні завдання в жорстких умовах і на конкретне замовлення. Якщо мислити асоціативно, то творчість – це художник, який пише картину за покликом душі, креативність – це художник, який пише картину певних розмірів, що буде виставлена в конкретній рамі, визначеному місці й задалегідь відомому музеї.

Креативність стає все більш затребувана в постіндустріальному світі. Вона сьогодні виходить на перший план (і є чи не обов'язковою вимогою працедавця до кандидата на вакантну посаду) з кількох причин. Передовсім, змінився власне підхід до вирішення завдань. Раніше терміна «творча особистість» вистачало, оскільки не акцентувалася увага на конкретних завданнях. Педагог – теж творча особистість, але він вирішує конкретні завдання. Це і називають креативністю. Майже всі завдання, які доводиться виконувати викладачеві в педагогічному процесі – креативні.

До того ж, сучасна освіта намагається вписатися в європейський простір, де «правила диктує» постіндустріальна економіка, яка, своєю чергою, ставить багато завдань, що вимагають креативного підходу.

Креативність можна розвинути, застосовуючи відповідні техніки. Як зазначалося вище, вона починає усвідомлюватися особистістю і розвиватися у віці 17-18 років. У цей віковий період якості особистості нестійкі і гнучкі, а відтак, вони краще піддаються зовнішнім впливам, і їх значно легше змінити в цьому віці, ніж у період зрілості.

Сьогодні існують різноманітні техніки вирішення креативних завдань, сутність яких полягає в тому, щоб зняти «бар'єри мислення». Наш мозок зданий і генерувати, і критикувати ідеї. Коли ці два процеси відбуваються водночас, то заважають один одному. Усі креативні техніки, які тільки існують у світі на сьогоднішній день, спрямовані саме на те, щоб ці процеси роз'єднати.

Усім нам відомий так званий «метод мозкового штурму», у процесі якого учасники спочатку генерують ідеї, а потім їх обговорюють і допрацьовують. Цікавою технікою є «Шість капелюхів мислення» Де Боно: коли учасники одягають один капелюх, то фокусують увагу на інформації, фактах і цифрах, другий – виражають емоції, висловлюють інтуїтивні здогадки, третій – висловлюються на користь певної ідеї, четвертий – критично оцінюють ситуацію, зважаючи на можливі ризики, загрози чи уявні недоліки, п'ятий – шукають альтернативні рішення, шостий – підбивають підсумки та обговорюють «корисні» ідеї. І такі техніки обчислюються десятками, однак усі передбачають відсутність (навіть заборону!) критики на етапі генерації ідей. Доречність такої вимоги беззаперечна, адже, коли одна людина критикує рішення іншої, формується негативне очікування: «Я висловлю ідею, а він знову відкине. Я буду виглядати безглуздо!». Коли люди починають боятися виглядати безглуздо, це йде на шкоду роботі, гальмує процес. Креативні техніки дозволяють організувати колективну творчість так, щоб люди не боялися висловлювати ідеї, навіть найбезглуздіші. Утім, як вважає більшість успішних людей, безглуздих ідей практично не буває. Навіть найбільша нісенітниця може підштовхнути когось іншого до блискучого вирішення проблеми чи завдання.

Креативна особистість інтуїтивно відчуває, що потрібно для вирішення того чи іншого завдання: додати одну-єдину деталь чи перевернути все з ніг на голову, вигадати принципово нове чи розібрати і скласти по-іншому те, що стало вже звичним, діяти всупереч стереотипам чи поглянути на статичні системи динамічно... Усі ці вміння не з'являються нізвідки. Абрахам Маслоу вважав, що креативність від народження властива всім, але більшість людей з часом втрачає її під впливом навколишнього (соціального) середовища [7]. Відтак, щоб молодь не втратила, а, навпаки, розвинула задатки креативності такі техніки необхідно якомога частіше застосовувати на заняттях під час навчання у виші (на нашу думку, на кожному занятті, з кожної дисципліни, кожним викладачем).

Не можна стверджувати, що викладачі педагогічних ВНЗ не використовують на заняттях креа-

тивні техніки. Можливо не всі і не завжди, але все ж таки... Єдине, на чому педагоги не акцентують уваги, це те, що «завдання» і «проблема» – різні поняття. Студентів навчають виконувати завдання. У кожного завдання є умова і його вирішення заздалегідь відоме. А є проблема. У проблемі умови немає і проблемне питання сформульоване не завжди так, як потрібно для виконання завдання. Щоб проблему перетворити на завдання, варто переформулювати питання, визначити умови, тобто виконати значну кількість роботи.

Психологи помітили, що рівень освіти не впливає на наявність у людини креативності. Радше – навпаки. В інтерв'ю журналові «Наука і технології» Д. Букін, психолог компанії Empatika, розповідав про те, що деякі працедавці створюють креативні команди з людей, які мають по три вищі освіти. Але результат – протилежний очікуваному. Виявляється, що, зазвичай з певного моменту, чим більше освічена людина, тим менш вона креативна. Максимум же креативності спостерігається в людей з незакінченою вищою освітою [3]. Чи можемо ми стверджувати, що вища освіта «пригнічує» креативність? Можливо. А чи винні в цьому викладачі? Безперечно. І провина полягає в тому, що орієнтовані вони тільки на знанняву освітню парадигму. Чому так сталося? Мабуть тому, що свого часу їхні викладачі не навчили студентів креативно підходити до майбутньої професійної діяльності.

Тому сьогодні надзвичайної уваги потребує підготовка майбутнього фахівця/педагога в системі професійної освіти, який, після отримання диплома, буде конкурентоздатним на сучасному ринку праці.

У «Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті» [9], Законах України «Про освіту» [5], «Про вищу освіту» [4], «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» [10], міжнародних документах щодо модернізації системи освіти наголошено на необхідності забезпечення конкурентоздатності майбутніх спеціалістів. А це означає, що завданням вишів сьогодні є підготовка мобільних, творчих, компетентних, успішних, конкурентоздатних знавців своєї справи. Таких фахівців потребує й власне педагогічна галузь.

Наразі вимоги до рівня знань та кваліфікації педагога стають більш «жорсткими». Сучасний викладач вищої школи в процесі своєї діяльності має враховувати і умови соціально-економічних змін, і перспективи європейської інтеграції України. Тільки педагог, який готує студента до життя й професійної самореалізації в стрімко змінюваних умовах, може виховати конкурентоздатного фахівця.

Науковці неодноразово намагалися визначити складники конкурентоздатності особистості (у їхніх дослідженнях переважно використовується термін «компоненти», який ми вважаємо калькою з російської мови). Не вдаючись до детального аналізу праць, у яких студювалася означена проблема, зазначимо лише висновки дослідників.

На основі різних підходів складниками конкурентоздатності фахівця визначено:

– інтелектуальний потенціал, самоактуалізацію, адекватну самооцінку, самонавчання, комунікабельність, інтернальність, моральний імператив,

здатність приймати відповідальні рішення, ціннісно орієнтовану адекватність, готовність до професійного самовизначення (А. Бодальов, Є. Клімов, Б. Ломов, Л. Мітіна, С. Рубінштейн та ін.);

– парадигмально-прогностичний, інформаційно-змістовний, операційно-діяльнісний, мотиваційно-ціннісний та емоційно-вольовий (В. Шаповалов).

– інтелектуальну компетентність, інтелектуальну ініціативу, самоорганізацію, саморегуляцію (О. Мельничук, А. Яковлева).

– особистісні (що, своєю чергою складаються з аксіологічного, когнітивного, праксеологічного і рефлексивного) та професійно-діяльнісні (мають у своїй структурі професійний, діяльнісний і адаптаційний складники) (Т. Андріяко);

– мотиваційно-ціннісний, морально-естетичний, когнітивний, діяльнісно-практичний (В. Мезінов);

– ціннісно-мотиваційний, когнітивний, технологічний (І. Бібік);

– мотиваційний, емоційно-вольовий, пізнавальний (С. Потачева);

– ціннісно-мотиваційний, когнітивний, індивідуально-психологічний, операційно-діяльнісний (С. Безбородих) [2, с. 53-54].

Як бачимо, одностайної думки науковців щодо складників конкурентоздатності фахівця немає, і це нормально, оскільки пов'язано з різними підходами до їхнього виокремлення. Однак аналіз вищезазначених праць засвідчив, що, незважаючи на сутність того чи іншого підходу, на жаль, ніхто з науковців не виокремлює креативність як окремий складник конкурентоздатності фахівця. Лише «інтелектуальна ініціатива» – властивість цілісної особистості, що є своєрідною єдністю пізнавальних і мотиваційних прагнень, готовність вийти за межі заданого [2 с. 53] – певною мірою стосується креативності.

Висновки аналітиків щодо тенденцій в економіці й індустрії (прогноз на 2020 рік) свідчать, що в умовах кризи в конкурентній боротьбі «виживуть» лише ті компанії, які досягатимуть результатів за рахунок інтелектуального, а не матеріального складника. Креативність стане більш важливою, ніж традиційне мислення. Найбільш цінними для працедавців будуть люди, які швидко адаптуватимуться до нових умов, умітимуть поєднувати креативність, гнучкість, комунікабельність і вміння швидко вирішувати проблеми [1, с. 11].

Те ж стосується й педагогічних вишів, оскільки вища освіта – специфічна галузь ринкової економіки, а конкуренція серед ВНЗ – нормальний стан, викликаний дією ринкових механізмів. Жорстка конкуренція на ринку освітніх послуг вимагає, відповідно, й підвищення ефективності роботи науково-педагогічних кадрів вищого навчального закладу. Наразі змінилося «обличчя» педагогічної професії: щоб бути успішним і реалізованим, окрім традиційно значущого в педагогічній діяльності уміння сприймати й передавати інформацію, сучасний педагог повинен мати широкий світогляд, навички самопрезентації, роботи з персональним комп'ютером, володіти сучасними технологіями, бути начитаним та ерудованим, знати іноземну мову, і, з огляду на вимоги ринку праці, бути креативним у професійній діяльності.

Відтак, з упевненістю можемо стверджувати, що креативність є одним із найважливіших і

найнеобхідніших складників конкурентоздатності фахівця будь-якої галузі на ринку праці.

Креативність як якість особистості реалізується по-різному.

Соціальна креативність виявляється в соціальній сфері й необхідна людині у щоденному житті. Вона формується, передовсім, нестабільністю, мінливістю сучасного світу. Це чинник і умова розвитку соціалізації особистості, що визначається її готовністю змінюватися, відмовлятися від стереотипів, адаптуватися до мінливих умов соціуму.

Комунікативна креативність – це певна психічна й соціальна готовність особистості, що дає можливість змінити ситуацію спілкування, яка склалася, так, щоб партнери по спілкуванню змогли б завершити спільну діяльність, досягти взаєморозуміння, зменшити непорозуміння, ліквідувати конфлікти.

Когнітивна креативність – вияв дивергентного мислення, здатність до нестандартного, оригінального вирішення проблем.

Дослідники виокремлюють й інші види креативності – професійна, потенційна, рефлексивна, актуалізована, інтелектуальна, візуальна та ін. Та будь-який різновид креативності особистості потребує розвитку в спеціально створених умовах, серед яких можна виокремити: наявність протиріч, проблемних ситуацій, творчих завдань, суб'єктивних передумов, новизни та оригінальності процесу чи результату, об'єктивної необхідності креативної діяльності, усвідомлення соціального та особистісного значення і прогресивності та ін. [5, с. 49]. Такі умови, насамперед, повинен забезпечити педагог, якщо він хоче виховати конкурентоздатного фахівця будь-якої галузі на сучасному ринку праці. Виникає своєрідне замкнене коло: для того, щоб підготувати конкурентоздатного фахівця необхідно стимулювати і розвивати його креативність, а для того, щоб це зробити, педагог сам має креативно мислити. Креативним продуктом педагогічної ді-

яльності є незвичність, новизна, корисність прийнятих рішень, а також продуктивність педагогічної діяльності, що виражається в оптимальній організації діяльності.

Якщо запитати студентів, у кого вони хочуть навчатися: у літнього досвідченого викладача, який працює за однією й тією ж методикою кілька десятків років, чи в молодого, менш досвідченого, але креативного, який постійно вдосконалює і поєднує різні методики навчання, то їхні думки різнитимуться. Звичайно, кожний із викладачів матиме власну аудиторію. Але досвідчений педагог вже побоюватиметься втратити авторитет, і, розуміючи, що кількість студентів в аудиторії залежатиме від того, наскільки наближені його заняття до реального практичного життя, незалежно від власного бажання, буде «втягнутий» в конкурентну боротьбу.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що конкуренція в системі освіти існує. Для ВНЗ це: конкуренція в боротьбі за абітурієнтів, висококваліфікованих викладачів, фінансові ресурси, просування на міжнародний ринок освіти, іноземних студентів та ін. Для педагогів – імідж, повага, престиж імені, як у наукових колах, так і серед студентів та колег, авторитет навчального закладу, у якому працює, матеріальний інтерес та ін. Відтак, щоб бути конкурентоздатним на ринку праці й постійно демонструвати свої професійні можливості в умовах жорсткої конкуренції, педагогу, у тому числі й фахівцю в системі професійної освіти, потрібно розвивати креативність, мислити поза межами стереотипів і шаблонів. Уважаємо, що креативність є обов'язковим складником конкурентоздатності фахівця/педагога в системі професійної освіти, оскільки без нього людина залишається «на узбіччі», поза межами конкурентної боротьби.

Перспективами подальших розвідок убачаємо дослідження креативності як ознаки медіакомпетентності майбутніх педагогів у системі професійної освіти.

Список літератури:

1. Антикризисное управление человеческими ресурсами: учебное пособие / [под ред. А. Горелова]. – СПб.: Питер, 2010. – 432 с.
2. Безбородих С. Формування конкурентоспроможності майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки: дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Безбородих Світлана Миколаївна. – К., 2016. – 272 с.
3. Букин Д. Конкретная креативность [Электронный ресурс] / Д. Букин. – Режим доступа: http://www.strf.ru/material.aspx?CatalogId=222&d_no=46861#.WKGtFfCLTMw
4. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
5. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
6. Кулик О. Критерії та рівні формування творчої активності фахівця вищої школи / О. Кулик // Вісник Черкаського університету. – 2009. – Вип. 146. – С. 46-50.
7. Маслоу А. Мотивация и личность [Электронный ресурс] / А. Маслоу. – Режим доступа: <http://www.lib.ru/PSIHO/MASLOU/motivaciq.txt>
8. Михида С. Психологічні аспекти креативності / С. Михида // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (літературознавство). – Випуск 114. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. – С. 214-221.
9. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – К.: Шкільний світ, 2001. – 25 с.
10. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
11. Саврасов М. Креативність та емоційна активність студента вищого навчального закладу / М. Саврасов // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Психологія. – 2016. – Вип. 52. – С. 115-123. – dx.doi.org/10.5281/zenodo.44825

Кулик Е.Д.

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди

КРЕАТИВНОСТЬ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ПОДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОГО СПЕЦИАЛИСТА/ПЕДАГОГА В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация

В статье проанализирована сущность понятий «творчество» и «креативность». Креативность рассмотрена как потенциальный ресурс развития конкурентоспособности будущих педагогов в системе профессионального образования. Установлено, что только тот преподаватель высшей школы, который готовит студента к жизни и профессиональной самореализации в быстро меняющихся условиях, может воспитать конкурентоспособного специалиста, но для этого он сам должен быть креативным, мыслить вне стереотипов и шаблонов. Автор доказывает, что креативность является обязательной составляющей конкурентоспособности специалиста/педагога в системе профессионального образования, поскольку без нее человек остается «на обочине», вне конкурентной борьбы.

Ключевые слова: образовательная парадигма, творчество, креативность, конкурентоспособность, специалист, педагог, система профессионального образования.

Kulyk O.D.

Pereiaslav-Khmelnytskyi State Higher Pedagogical
Grygorii Skovoroda University

CREATIVITY AS A COMPONENT OF COMPETITIVE SPECIALIST/PEDAGOGUE TRAINING IN THE SYSTEM OF HIGHER PROFESSIONAL EDUCATION

Summary

The article analyses the essence of the term «creative work» and «creativity». Creativity is seen as a potential development resource of future teachers' carrier rivalry in the system of professional education. It was clarified, that not only the teacher of the higher establishment, who trains the student to life and professional self-realization under rapidly changing conditions, can train a competitive specialist but for this purpose the teacher himself or herself should become creative, should be prepared to think not typically and without any samples. The author has proved, that creativity is an essential part of specialist/pedagogue competition in the system of professional education, as without this perspective the person stays off the road, off the competitive struggle.

Keywords: educative paradigm, creativity, creative work, competition, specialist, pedagogue, system of professional education.